

Mielipiteen esittäminen ympäristöterveydenhuollon yhteisestä valvontaohjelmasta 2025-2028

1. Yhteystiedot:

Valvontayksikkö: Päijät-Hämeen ympäristöterveys / Hollolan kunta

Yhteyshenkilön nimi: Silja Mäkelä

Yhteyshenkilön sähköpostiosoite: silja.makela@hollola.fi

2. Näkemyksenne luonnoksen lainsäädännön kuvauksesta, tavoitteista ja toimintaympäristökuvauksesta (lainsäädäntö ja luvut 1 - 1.1):

Luonnoksessa kuvatulla aluehallinnon uudistuksella on vaikutusta myös kunnallisen ympäristöterveydenhuollon ohjaukseen. Uudistusta tulisi kuvata tarkemmin mm. aikataulun osalta. Organisaatiouudistus saattaa vaikuttaa hetkellisesti keskusviranomaisten toimintaan. Yhdeksi valvontakauden tavoitteeksi olisi suositeltavaa asettaa myös keskusviranomaisten tavoitettavuuden ja kunnallisen valvonnan ohjauksen turvaaminen muutostilanteessa (kohta 1.1).

Valvontaohjelmakausi 2025-2028 ulottuu pidemmälle kuin meneillään oleva hallituskausi. Valvontaohjelmassa tulisikin pyrkiä kuvaamaan myös seuraavalla hallituskaudella mahdollisesti tapahtuvia muutoksia ympäristöterveydenhuollon organisaatioissa. Tavoitetila, jota kohti ollaan valtakunnallisesti pyrkimässä, tulisi kuvata/asettaa valvontaohjelmassa (kohta 1.1).

3. Näkemyksenne luonnoksen ohjelmakauden teemasta ja sen tavoitteista sekä toteutumisen arvioinnista (luvut 1.2, 12.1 - 1.2.4 ja 1.3)

Tavoitteet on esitetty valvontaohjelmassa melko pinnallisesti ja asia toivottavasti täsmentyy lakialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa. Esim. valvontatiedon hyödyntämistä valvonnan suunnittelussa voisi kuvata tarkemmin. Onko kunnan vastuulla vain tietojen oikeellisuuden varmistaminen vai voidaanko kertyvää tietoa analysoida ja hyödyntää myös valvontayksiköissä? (kohta 1.2.1)

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa olisi hyvä tarkemmin ottaa kantaa mahdollisten taloudellisten sopeuttamistoimenpiteiden vaikutukseen ympäristöterveydenhuoltoon. Mitä ovat perustehtävät, jotka tulee ehdottomasti turvata valvontayksiköissä ja mistä tehtävistä voidaan tarvittaessa luopua (kohta 1.2.1).

Kappaleessa 1.2.1 kuvataan mm. rekisterin pitäjän (kunta) vastuita Vatin valvontatietojen osalta. Myös ohjelman ylläpitäjällä (Ruokavirasto) tulisi osaltaan olla vastuu kehittää ohjelmaa niin, että siihen syötetyt tiedot täyttävät tietosuoja-asetuksen periaatteet (kohta 1.2.1).

Varautumisen osalta on tärkeää, että valvontayksiköiden varautumista ohjaavat suunnitelmat ja toimintaohjeet päivitetään säännöllisesti. Päivitys olisi suositeltavaa tehdä vähintään kerran valvontaohjelmakaudessa ja tämä olisi hyvä asettaa valvontaohjelmassa tavoitteeksi. Päivitys tulee todennäköisesti ajankohtaiseksi, kun valvontaohjelmassa kuvattu sääntelyn kokonaistarkastelu ja sektorilainsäädännön päivitys saadaan valmiiksi (kohta 1.2.4).

4. Näkemyksenne ehdotetusta valvontasuunnitelman sisällöstä, tarkastuksista sekä näytteenotosta ja tutkimisesta (luvut 2, 2.1 – 2.2)

Luvussa 2 on luettelo valvontasuunnitelmaan sisällytettävistä asioista. Osa näistä, esim. henkilöstön perehdytys- ja koulutussuunnitelma ja valmiussuunnitelma, ovat erillisiä asiakirjoja, joihin valvontasuunnitelmassa viitataan mutta joita ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmaan (luku 2).

5. Näkemyksenne luonnoksen valvonnan resursseista, osaamisen varmistamisesta ja valvontahankkeista (luvut 2.3 – 2.5)

Selkeän koulutustavoitteen asettaminen valvontaohjelmassa on kannatettava asia. Näin voidaan seurata henkilöstön osaamisen ylläpitoa. On myös hyvä, että koulutukseksi huomioidaan muu osaamisen kehittäminen kuin koulutustilaisuuksiin osallistuminen. Hyvän hallinnollisen osaamisen nostaminen tavoitteeksi on kannatettavaa. Kohdassa 2.5 kuvataan eri viranomaisten valvontahankkeita, joilla tarkoitettaneen valvontaprojekteja. Valvontayksiköillä voi valvontahankkeiden/-projektien lisäksi olla myös omia tai alueellisia valvonnan painopisteitä, jotka kuvataan yksiköiden valvontasuunnitelmissa ja joiden toteutumista seurataan. Nämä olisi suositeltavaa huomioida myös valtakunnallisessa valvontaohjelmassa.

6. Näkemyksenne luonnoksen varautumisesta ja viestinnästä (luvut 2.6 – 2.7): -

7. Näkemyksenne luonnoksen valvontasuunnitelman hyväksymisestä ja sen toteutumisen arvioinnista ja raportoinnista (luvut 2.8 – 2.9)

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa (kohta 2.9) olisi hyvä kuvata konkreettisia mittareita, joiden avulla valvonnan toteutumisen onnistumista voidaan arvioida. Esim. valvonnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden arviointiin olisi hyvä saada valvontayksiköille työkaluja. Laadullisten mittareiden asettaminen auttaisi valvontayksiköitä resurssien hankkimisessa ja lisäisi vähitellen valvonnan yhdenmukaisuutta valtakunnallisesti. Taulukkoon 3 kohtaan Toiminnan laadullinen arviointi ja valvonnan vaikuttavuus olisi hyvä lisätä tarkasteltavaksi asiaksi myös valvontayksikön itse asettamien tavoitteiden toteutuminen.

Ehdotettua trendiseurantaa ei toistaiseksi ole mahdollista tehdä viiden vuoden aikajänteellä, koska osa valvontayksiköistä on aloittanut toimintansa nykyisessä muodossaan vuoden 2023 alussa.